

مرکز تحقیقات شورای نگهبان

گزارش کارشناسی

موضوعات مورد بررسی در پنجاه و هفتمین

جلسه شورای نگهبان در سال ۱۳۹۰

کد گزارش: ۹۰۰۰۲۸

مرکز تحقیقات شورای نگهبان

تاریخ انتشار: ۱۳۹۰/۱۲/۲۳

شناسنامه گزارش

موضوع:

گزارش کارشناسی

موضوعات مورد بررسی در پنجاه و هفتمین

جلسه شورای نگهبان در سال ۱۳۹۰

تهیه کننده: مرکز تحقیقات شورای نگهبان

ناظر علمی: معاون پژوهشی

شماره گزارش: ۹۰۰۰۲۸

تاریخ تنظیم: ۱۳۹۰/۱۲/۲۳

فهرست مطالب

- ۱- طرح صلاحیت دادگستری ایران برای رسیدگی به دعاوی مدنی علیه دولتهای خارجی..... ۱
- ۲- طرح عدم لزوم بیمه مجدد اجباری شاغلین فصلی و ساکنین شهرهای با جمعیت کمتر از بیست هزار نفر که نزد صندوق بیمه اجتماعی روستائیان و عشایر بیمه می باشند..... ۵
- ۳- لایحه موافقت نامه معاضدت حقوقی در امور مدنی و کیفری بین دولت جمهوری اسلامی ایران و بوسنی و هرزگوین..... ۷
- ۴- لایحه موافقت نامه همکاری در زمینه قرنطینه گیاهی و حفظ نباتات بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت تاجیکستان..... ۸
- ۵- اساسنامه سازمان بیمه سلامت ایران..... ۱۰
- ۶- اساسنامه صندوق نوآوری و شکوفایی..... ۱۷
- ۷- لایحه عضویت دولت ایران در صندوق همبستگی اسلامی برای توسعه..... ۲۰

۱ - طرح صلاحیت دادگستری ایران برای رسیدگی به دعاوی مدنی علیه دولتهای خارجی

۱. مقدمه توجیهی، ضرورتها و اهداف

باتوجه به قوانین جدید برخی دولتها نظیر دولت ایالات متحده آمریکا که با قانون بودجه دفاع ملی سال ۲۰۰۸ میلادی و با ذکر استثنائات مصونیت دولتهای خارجی، دایره مصونیت از رسیدگی قضائی و اجرای حکم علیه دولتهای خارجی را بسیار محدود کرده است و لزوم اصلاح قوانین مربوطه در ایران جهت پیگیری حقوق تضييع شده کشور و اتباع ایرانی توسط دولت مستکبر آمریکا و برخی دولتهای همسو با سیاستهای آن قدرت، طرح مذکور ارائه شده است.

۲. قوانین و مقررات مرتبط

الف: قانون صلاحیت دادگستری جمهوری اسلامی ایران برای رسیدگی به دعاوی مدنی علیه دولتهای خارجی مصوب ۱۳۷۸.

ب: قانون اصلاح قانون صلاحیت دادگستری جمهوری اسلامی ایران برای رسیدگی به دعاوی مدنی علیه دولتهای خارجی - مصوب ۱۳۷۹.

ج: قانون تصویب کنوانسیون سازمان ملل متحد در خصوص مصونیت های قضایی دولتها و اموال آنها - مصوب ۱۳۸۷ -

د: آیین نامه اجرایی قانون صلاحیت دادگستری جمهوری اسلامی ایران برای رسیدگی به دعاوی مدنی علیه دولتهای خارجی - مصوب ۱۳۷۸ - موضوع تصویب

نامه شماره ۷۵۳۰/ت ۲۲۸۳۷ هـ مورخ ۱۳۷۹/۲/۳۱

۳- نظر دولت

هیئت وزیران طی تصمیم نامه شماره ۴۴۶۲۳/۶۷۷۷۲ مورخ ۱۳۸۹/۳/۲۶ ضمن موافقت با طرح مذکور وزارت دادگستری را به عنوان نماینده دولت جهت تبیین مواضع دولت تعیین نمود.

۴- سابقه طرح

براساس قانون ضد تروریسم در آمریکا، دادگاههای آمریکایی می‌توانند به دعاوی مطرح شده علیه دولتهای خارجی که در فهرست دولتهای تروریست از آنها نام برده شده است و بنا به ادعا از طریق نمایندگان و عمال خود و یا به طور غیر مستقیم با تأمین منابع مالی در قتل، شکنجه، هواپیماربائی و گروگان گیری اتباع آمریکا دخالت داشته‌اند، رسیدگی کند.

به موجب این قانون، شکایتی از طرف یک تبعه آمریکائی که دخترش بر اثر انفجار در سرزمین های اشغالی فلسطین در تاریخ ۵ آوریل ۱۹۹۵ کشته شد، در یک دادگاه آمریکایی مطرح و رأی دادگاه مبتنی بر محکومیت جمهوری اسلامی ایران به پرداخت ۲۴۷/۵ میلیون دلار صادر و ابلاغ گردید. سه گروگان آمریکائی در لبنان نیز علیه جمهوری اسلامی ایران در دادگاههای آمریکا شکایت نمودند و رأی دادگاه مبنی بر محکومیت جمهوری اسلامی ایران به ۶۵ میلیون دلار صادر شد. همچنین شکایات دیگری نیز در این راستا در دادگاههای آمریکا مطرح شد که به مرحله صدور رأی قطعی رسیده است.

با عنایت به اینکه پیش‌بینی می‌شد این روند ادامه داشته و توسعه یابد، لذا به

منظور ایجاد امکان اقدام متقابل، تصویب قانونی در خصوص طرح دعوا در موارد مشابه علیه ایالات متحده آمریکا در محاکم داخلی کشور، ضروری بود و در همین راستا، قانونگذار در سال ۱۳۷۸ قانون صلاحیت دادگستری جمهوری اسلامی ایران برای رسیدگی به دعاوی مدنی علیه دولتهای خارجی را تصویب و در سال ۱۳۷۹ نیز آن را اصلاح کرد. از آنجا قانون مذکور و اصلاحیه آن وافی به مقصود نبود، لذا این در راستای تکمیل آن قانون تهیه و تصویب شده است.

۵- اظهار نظر کارشناسی

ماده (۱)

الف) قسمت اخیر ماده (۱) محل ابهام است. سوال این است که آیا قاضی باید تشخیص دهد یک گروه یا یک شخص ماهیت تروریستی دارند یا وزارت اطلاعات به جای قاضی مرجع تعیین گروههای تروریستی یا اشخاص تروریست است. اگر نظر وزارت اطلاعات ملاک و معیار باشد، این امر مخالف و مغایر با اصل استقلال قاضی مندرج در اصل یکصد و پنجاه و ششم قانون اساسی است.

ب) با توجه به صلاحیت شورای عالی امنیت ملی مندرج در اصل ۱۷۶ قانون اساسی، تعیین فهرست اشخاص یا گروههای تروریستی توسط وزارت اطلاعات، مغایر با اصل مذکور می باشد.

ج) تعیین فهرست دولتهای مشمول عمل متقابل توسط وزارت امور خارجه، با توجه به صلاحیتهای شورای عالی امنیت ملی، مندرج در اصل ۱۷۶ قانون اساسی، مغایر با اصل مذکور می باشد.

ماده (۴)

در خصوص رعایت اصل عمل متقابل در تقویم خسارات مادی و معنوی ایرادات زیر قابل بیان است:

اولاً: ضمانت اجرای جبران خسارات بدنی در قانون مجازات اسلامی، پرداخت دیه و بعضاً ارش می‌باشد، بنابر این رعایت میزان مندرج در این ماده ممکن است مغایر با دیه تعیین شده باشد که از این جهت از لحاظ رعایت موازین شرعی محل تأمل است. ثانیاً: ضرورت تبعیت و پیروی قاضی از نحوه تقویم خسارات مادی و معنوی زیان دیدگان و نیز خسارات تنبیهی در نظام حقوقی دیگر، اصل استقلال قضات را مخدوش می‌نماید.

ثالثاً: جبران خسارات مستلزم ورود خسارت، تحقق نتیجه زیان بار و برقراری رابطه علیت میان این دو می‌باشد و بنابر قواعد اتلاف و تسبیب، میزان خسارات بر مبنای ضرر وارد شده تعیین می‌شود، بنابر این هر چند موکول نمودن امکان جبران خسارت طبق این قانون به عمل متقابل دولتهای دیگر صحیح است، ولی تقویم خسارت بر مبنای عمل متقابل فاقد توجیه و وجاهت حقوقی می‌باشد و از این حیث مغایر بند (۱۴) اصل سوم قانون اساسی است.

بند «پ» ماده (۹)

مفاد این بند مربوط به اعمال اقدامات اجرایی نسبت به اموال مشمول مصونیت بر اساس مقررات بین المللی، مغایر تعهدات بین المللی ایران نسبت به معاهده مزایا و مصونیت های دیپلماتیک (کنوانسیون وین در مورد روابط دیپلماتیک و کنسولی) می

باشد.

ماده (۱۰)

باتوجه به اینکه ماهیت مصوبه مجلس شورای اسلامی قضایی می باشد و مشمول مفاد مندرج در اصل یکصد و پنجاه و ششم قانون اساسی است، لذا تصویب آیین نامه اجرایی قانون در صلاحیت رئیس قوه قضائیه است.

۲- طرح عدم لزوم بیمه مجدد اجباری شاغلین فصلی و ساکنین شهرهای با جمعیت کمتر از بیست هزار نفر که نزد صندوق بیمه اجتماعی روستائیان و عشایر بیمه می باشند

۱. مقدمه توجیهی و ضرورت ارائه طرح

این طرح یکی از عوامل کنترل مهاجرت روستائیان به شهرها است، چرا که شرط بیمه در صندوق بیمه اجتماعی روستائیان و عشایر، سکونت سرپرست و خانواده بیمه شده در روستا است و اگر این طرح تصویب شود از فشار بر روستائیان بیمه شده به این که دوباره هنگام کار به صورت فصلی در شهرها بیمه شوند، جلوگیری نموده و انگیزه سکونت در روستا را از ایشان سلب نمی نماید و فرار از بیمه هم نیست، چرا که با ارائه مدرک بیمه نزد صندوق از بیمه اجباری نزد سازمان تأمین اجتماعی معاف می شوند. در ضمن قانون ساختار نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی مقرر میدارد باید بیمه شوندگان اختیار انتخاب صندوق و مؤسسه بیمه گر خود را داشته باشند. با عنایت به مطالب فوق الذکر، برای این که شاغلین فصلی ساکن مناطق روستائی و عشایری و

شهرهای با جمعیت کمتر از بیست هزار نفر که دفترچه بیمه خدمات درمانی دارند و نزد صندوق بیمه اجتماعی روستائیان و عشایر بیمه هستند، الزامی به بیمه مجدد به صورت اجباری نزد سازمان تأمین اجتماعی نداشته باشند، طرح مذکور به مجلس شورای اسلامی ارائه شده است.

۲. قوانین و مقررات مرتبط

الف: قانون استفساریه در مورد قانون بیمه اجتماعی رانندگان حمل و نقل بار و مسافر بین شهری - مصوب ۱۳۸۶ -

ب - بند «د» ماده (۳) قانون ساختار نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی - مصوب ۱۳۸۳ -

ج - تصویب نامه شماره ۶۵۸۴۶/ت ۳۲۱۸۰ ه مورخ ۱۳۸۳/۱۱/۱۲ هیئت وزیران موضوع آیین نامه بیمه اجتماعی روستائیان و عشایر و اصلاحات بعدی آن .

د - بند (الف) تبصره (۱۵) قانون بودجه سال ۱۳۸۴ کل کشور و بند (الف) تبصره (۱۵) قانون بودجه سال ۱۳۸۵ کل کشور و بند «ذ» تبصره (۱۴) قانون بودجه سال ۱۳۸۶ کل کشور:

۳- نظر دولت

هیئت وزیران طی تصمیم نامه شماره ۴۳۳۱۶/۱۴۱۷۵۰ مورخ ۱۳۸۸/۷/۱۶ ضمن مخالفت با طرح مذکور، وزارت رفاه و تأمین اجتماعی را به عنوان نماینده دولت تعیین کرد.

۴- اظهار نظر کارشناسی

از آنجا که محل کار برخی از شاغلان فصلی در شهرها و خارج از روستا و بخش عشایری است که بیمه اجتماعی آنها ارتباطی به صندوق بیمه روستائیان و عشایر ندارد. لذا اطلاق عبارت «شاغلین فصلی» موجب می شود که پوشش بیمه آنها محدود به درمان شود که با سوابق حق بیمه‌ای که تاکنون به سازمان تأمین اجتماعی داده‌اند، هماهنگی ندارد، بخصوص که نحوه انتقال سوابق پرداخت حق بیمه در این طرح مشخص نشده است، لذا از این جهت با اصل بیست و نهم قانون اساسی مغایرت دارد.

۳ - لایحه موافقت نامه معاضدت حقوقی در امور مدنی و کیفری بین دولت جمهوری اسلامی ایران و بوسنی و هرزگوین

۱. سابقه لایحه

موافقت نامه مذکور پس از امضای طرفین در تاریخ ۱۳۹۰/۳/۲۴ و تصویب هیئت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۹۰/۵/۱۶ به مجلس شورای اسلامی ارائه شد.

۲. قوانین و مقررات مرتبط

الف: قانون الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون شناسائی و اجرای احکام داوری خارجی تنظیم شده در نیویورک به تاریخ ۱۰ ژوئن ۱۹۵۸ میلادی (۱۳۳۷/۴/۳ هجری شمسی) - مصوب ۱۳۸۰ -

ماده واحده - به دولت اجازه داده می شود با لحاظ شرایط زیر به کنوانسیون شناسائی و اجرای احکام داوری خارجی تنظیم شده در نیویورک به تاریخ ۱۰ ژوئن ۱۹۵۸ میلادی (۱۳۳۷/۴/۳ هجری شمسی)، مشتمل بر شانزده ماده ملحق شود و

اسناد الحاق را به امین مربوط تسلیم نماید:

۱. جمهوری اسلامی ایران کنوانسیون را منحصراً در مورد اختلافات ناشی از روابط حقوقی قراردادی یا غیر قراردادی که حسب قوانین جمهوری اسلامی ایران تجاری محسوب می شوند، اعمال خواهد کرد.

۲. جمهوری اسلامی ایران فقط کنوانسیون را بر اساس رابطه متقابل، اعمال و احکامی را شناسایی و اجرا خواهد کرد که در قلمرو یکی از دولت‌های عضو کنوانسیون صادر شده باشد.

۳. اظهار نظر کارشناسی

واژه «کپی» مندرج در بند «الف» ماده (۳۸) به دلیل عدم ذکر معادل فارسی آن (رونوشت) مغایر اصل پانزدهم قانون اساسی است.

۴ - لایحه موافقت نامه همکاری در زمینه قرنطینه گیاهی و حفظ نباتات بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت تاجیکستان

۱. قوانین و مقررات مرتبط

الف: مواد (۱۰) و (۱۱) قانون ثبت ارقام گیاهی و کنترل و گواهی بذر و نهال - مصوب ۱۳۸۲-

ماده ۱۰- صادرات بذر ونهال در مقیاس تجاری منوط به اخذ گواهی از مؤسسه تحقیقات ثبت و گواهی بذر ونهال با رعایت مقررات قرنطینه می باشد.

ماده ۱۱- از تاریخ تصویب این قانون، ورود انواع بذر ونهال در سطح تجاری پس از

کسب مجوز وزارت جهاد کشاورزی با رعایت مقررات قرنطینه کشور و استانداردهای بذر و نهال صورت خواهد گرفت.

ب: قانون الحاق دولت ایران به کنوانسیون بین المللی حفظ نباتات - مصوب

۱۳۵۱-

ج: قانون حفظ نباتات - مصوب ۱۳۴۶-

۲- سابقه لایحه

موافقت نامه مذکور پس از امضای طرفین در تاریخ ۱۳۸۳/۶/۲۲ و تصویب هیئت

وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۳/۱۲/۹ به مجلس شورای اسلامی ارائه شد.

لایحه یاد شده در تاریخ ۱۳۸۶/۱/۲۸ به تصویب مجلس هفتم رسید و به دلیل

فقدان ضمائ و ترجمه فارسی به شورای نگهبان ارسال نگردیده بود و بر اساس نامه

مجلس شورای اسلامی ضمائ مذکور و ترجمه فارسی از معاونت حقوقی و امور

مجلس ریاست جمهوری درخواست شد و پس از وصول ضمائ با توجه به این که

معادل فارسی عبارات لاتین در ضمائ لحاظ گردیده بود با اصلاحاتی به تصویب نهایی

مجلس شورای اسلامی رسید.

۳- اظهار نظر کارشناسی

الف: واژه « ارگانیزم » مندرج در مقدمه و مواد مصوبه به دلیل عدم ذکر معادل

فارسی آن (عوامل) مغایر اصل پانزدهم قانون اساسی است.

ب: واژه « پاتوژنتیک » مندرج در بند (۱) ماده (۱) به دلیل عدم ذکر معادل فارسی

آن مغایر اصل پانزدهم قانون اساسی است.

۵- اساسنامه سازمان بیمه سلامت ایران

۱- سابقه قانونی

به موجب ماده (۵) قانون بیمه همگانی خدمات درمانی کشور - مصوب ۱۳۷۳ - به منظور تأمین موجبات و امکانات بیمه خدمات درمانی کارکنان دولت، افراد نیازمند، روستائیان و سایر گروههای اجتماعی، سازمان بیمه خدمات درمانی تشکیل و به صورت شرکت دولتی اداره خواهد شد.

در بند «ب» ماده (۳۸) قانون برنامه پنجم توسعه - مصوب ۱۳۸۹ - به دولت اجازه داده شد بخشهای بیمه های درمانی کلیه صندوقهای موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری و ماده (۵) قانون محاسبات عمومی کشور را در سازمان بیمه خدمات درمانی ادغام نماید. تشکیلات جدید سازمان بیمه سلامت ایران نامیده می شود و کلیه امور مربوط به بیمه سلامت در این سازمان متمرکز می شود. اساسنامه سازمان مذکور نیز با پیشنهاد معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی رئیس جمهور به تصویب هیئت وزیران می رسد. بر این اساس اساسنامه مذکور پس از تصویب هیئت وزیران جهت طی تشریفات قانونی به شورای نگهبان ارسال شده است.

۲- اظهار نظر کارشناسی

۱. بر اساس تبصره (۱) بند «ب» ماده (۳۸) قانون برنامه پنجم توسعه، شمول مفاد این بند به صندوقهای خدمات درمانی نیروهای مسلح و وزارت اطلاعات با اذن مقام

معظم رهبری است ، لذا اطلاق ماده (۲) و تبصره (۱) ماده (۵) بدون اخذ مجوز مقام معظم رهبری موجب توسعه قانون و از این جهت مغایر اصل هشتاد و پنجم قانون اساسی و از جهت عدم تصریح به اذن مقام معظم رهبری مغایر اصل پنجاه و هفتم و بند (۴) اصل یکصد و دهم قانون اساسی است.

۲. بر اساس ماده (۱۸) قانون ساختار نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی - مصوب ۱۳۸۳ - اعمال این قانون در ارتباط با کمیته امداد امام خمینی(ره) و امور مرتبط با نیروهای مسلح منوط به اذن مقام معظم رهبری می باشد، لذا اداره سازمان بیمه سلامت ایران بر اساس قانون مذکور که متضمن مفاد ماده (۱۸) نیز است، مغایر اصل پنجاه و هفتم و بند (۴) اصل یکصد و دهم قانون اساسی است.

۳- با توجه به اینکه بر اساس تبصره (۳) بند «ب» ماده (۳۸) قانون برنامه پنجم توسعه، وظایف، اختیارات و مسئولیت های شورای عالی بیمه سلامت کشور به تصویب مجلس شورای اسلامی می رسد، لذا تعیین وظیفه برای شورای مذکور به شرح مندرج در تبصره ماده (۲) قانونگذاری تلقی می شود و از این حیث مغایر اصل هشتاد و پنجم قانون اساسی است.

تبصره (۲) ماده (۴)

به موجب تبصره (۳) ماده (۱۳) قانون اجرای سیاستهای کلی اصل (۴۴) قانون اساسی « - مصوب ۱۳۸۷- افتتاح و تداوم فعالیت دفاتر و شعب خارج از کشور شرکتهای دولتی تنها با پیشنهاد مشترک وزارت امور اقتصادی دارایی و سازمان مدیریت و

برنامه‌ریزی کشور مجاز است ، لذا موجب خروج از اذن قانونگذار شده است و از این جهت مغایر اصل هشتاد و پنجم قانون اساسی است.

تبصره (۱) ماده (۴)

با توجه به اینکه در ماده (۴) مرکز اصلی صندوق در تهران تعیین شده است و اصولاً تعیین مرکز اصلی شرکتهای دولتی جنبه اساسنامه‌ای دارد و نمی توان اصلاح آن را به نهاد و مرجع دیگری تفویض کرد، لذا اعطای صلاحیت به هیئت امنای در خصوص جابجایی مرکز اصلی صندوق به شرح مندرج در تبصره (۱) ماده (۴) مغایر اصل هشتاد و پنجم قانون اساسی است.

ماده (۴)

نظر به اینکه تبصره (۱) ماده (۱۲) قانون ساختار نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی - مصوب ۱۳۸۳ - مقرر نموده است:

«تبصره ۱- نهادها، سازمانها، مؤسسات و صندوقهای اصلی فعال در قلمروهای بیمه ای، حمایتی و امدادی این نظام مکلفند امور اجرایی و تصدی گری خود در زمینه تولید و ارائه خدمات و تعهدات قانونی مربوطه را به موجب قراردادهایی که ضوابط آن با پیشنهاد وزارت رفاه و تأمین اجتماعی و تصویب شورای عالی رفاه و تأمین اجتماعی تعیین خواهد شد به مؤسسات کارگزاری محول نمایند.»

بنابر این مفاد ماده (۴) در قسمتی از آن که پیش بینی شده است سازمان می تواند از طریق واگذاری برخی از امور به کارگزاری ها نسبت به انجام وظایف قانونی خود اقدام

نمایند از دو جهت واجد ایراد است:

یکی از آن جهت که به موجب تبصره یادشده صندوقهای بیمه‌ای مکلف به واگذاری امور اجرایی و تصدی‌گری به موسسات کارگزاری شده‌اند، در حالی که قسمت اول ماده (۴) با عبارت «می‌تواند در تهران و سایر مناطق کشور از طریق شعب و نمایندگی‌ها یا از طریق واگذاری...» دلالت بر تجویز انجام امور موضوع تبصره (۱) ماده (۱۲) قانون یاد شده توسط شعب و نمایندگی‌ها دارد و این امر مغایر تکلیف موضوع تبصره (۱) ماده (۱۲) می‌باشد، به علاوه در ماده (۴) پیش بینی شده است که برخی از امور به کارگزاریه‌ها محول گردد و این عبارت به معنای آن است که کلیه امور اجرایی و تصدی‌گری واگذار نشود و این امر نیز مغایر تبصره (۱) ماده (۱۲) می‌باشد، لذا به دلیل خروج از حدود اذن قانونی، مغایر اصل هشتاد و پنجم قانون اساسی است.

بند «س» ماده (۷)

قرار دادن وظیفه «اقامه دعوا در مراجع قانونی» در زمره وظایف سازمان بیمه سلامت ایران به شرح بند «س» ماده (۷) وجاهتی ندارد و این امر مطابق قوانین و اساسنامه‌های مشابه در زمره وظایف مدیر عامل قرار دارد.

بند «ع» ماده (۷)

مطابق تبصره (۳) بند «ب» ماده (۳۸) قانون برنامه پنجم توسعه، وظایف، اختیارات و مسئولیتهای شورای عالی بیمه سلامت باید با تقدیم لایحه به تصویب مجلس شورای اسلامی برسد، در حالی که چنانکه ذکر شد مقدمتاً باید این وظایف و اختیارات به

تصویب مجلس شورای اسلامی برسد و مبتنی بر آن قانون، اساسنامه از جمله مشتمل بر نحوه اجرای وظایف قانونی شورای عالی بیمه سلامت تنظیم گردد، لذا با عنایت به اینکه شرح وظایف و صلاحیتهای شورای عالی بیمه سلامت تا کنون معلوم نشده است، اطلاق حکم مندرج در بند مذکور به جهت ضرورت تعیین وظایف شورای مذکور بر اساس قانون، موجب خروج از اذن مقنن است و از این حیث مغایر اصل ۸۵ قانون اساسی است.

بند «ل» ماده (۷)

تعیین ضوابط مربوط به انعقاد و فسخ قرارداد با اشخاص حقیقی و حقوقی توسط هیئت امنای با توجه به ماهیت تقنینی آن، مغایر اصل هشتاد و پنجم قانون اساسی است و اگر جنبه آیین نامه‌ای داشته باشد، بر اساس اصل یکصد و سی و هشتم قانون اساسی، هیئت وزیران مرجع صلاحیتدار برای وضع و تصویب آن است نه هیئت امنای سازمان بیمه سلامت، لذا از این حیث نیز مغایر اصل یکصد و سی و هشتم قانون اساسی است.

بند «م» ماده (۷)

با توجه به ماهیت آیین نامه‌ای و جنبه مقررات گونه ضوابط مربوط به تنظیم و بررسی اسناد و مدارک پزشکان، گروهها و مؤسسات پزشکی طرف قرارداد، اعطای صلاحیت تصویب این موضوع به مرجعی غیر از هیئت وزیران (یعنی هیئت امنای سازمان مذکور)، مغایر اصل یکصد و سی و هشتم قانون اساسی است.

لازم به ذکر است بر اساس بند «ب» ماده واحده قانون اصلاح ماده (۱۱۳) قانون مدیریت خدمات کشوری و چگونگی تعیین مدیریت سازمان تأمین اجتماعی و

صندوقهای بازنشستگی و بیمه‌های درمانی - مصوب ۱۳۸۸-، هیئت امنای مذکور در بند (ب) یعنی شش نفر پیشنهادی وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی با تصویب شورای عالی رفاه و تأمین اجتماعی و سه نفر مطابق جزء (۲) بند (الف) ماده (۱۷) قانون ساختار نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی از نمایندگان خدمات گیرندگان، در حکم هیئت امنای صندوقهای بیمه‌های خدمات درمانی خواهند بود، لذا به دلیل حضور افراد غیر وزیر در هیئت امنای سازمان بیمه سلامت ایران، تصویب مقررات آیین نامه ای توسط هیئت مذکور مغایر اصل یکصد و سی و هشتم قانون اساسی است.

بند «د» ماده (۹)

با توجه به اینکه موضوعات مربوط به امور اداری و استخدامی شرکتهای دولتی در قانون مدیریت خدمات کشوری توسط قانونگذار تعیین تکلیف شده است و مقنن صلاحیتی برای هیئت امنای سازمان بیمه خدمات درمانی پیش بینی نکرده است، لذا اعطای صلاحیت به هیئت امنای برای تصویب آیین نامه اداری و استخدامی موجب خروج از اذن مقنن است و از این حیث مغایر اصل هشتاد و پنجم قانون اساسی است. همچنین با توجه به اینکه بر اساس مفاد ماده (۴) قانون برنامه سوم توسعه و ماده (۷) قانون برنامه چهارم توسعه، هیئت وزیران مرجع تصویب آیین نامه مالی و معاملاتی شرکتهای دولتی تعیین شده بود و این حکم در قانون برنامه پنجم توسعه تنفیذ نشده است، لذا حتی اگر در بند «د» ماده (۹)، صلاحیت تصویب آیین نامه مالی و معاملاتی به هیئت وزیران نیز پیش بینی می شد، این امر به دلیل فقدان مجوز قانونی مغایر اصل هشتاد و پنجم تلقی

می شد، بنابر این تعیین هیئت امنای سازمان بیمه سلامت ایران به عنوان مرجع تصویب آیین نامه مالی و معاملاتی به دلیل فقدان جواز قانونی مغایر اصل هشتاد و پنجم قانون اساسی و از جهت اینکه مرجع تصویب آیین نامه بر اساس اصل یکصد و سی و هشتم قانون اساسی هیأت وزیران است، به دلیل حضور افراد غیر وزیر در هیئت امناء مغایر اصل مذکور است.

بند «ب» ماده (۱۶)

مطابق ماده (۴) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت - مصوب ۱۳۸۰-، دریافت هرگونه وجه، کالا و یا خدمات تحت هر عنوان از اشخاص حقیقی و حقوقی توسط وزارتخانه‌ها، مؤسسات و شرکتهای دولتی غیر از مواردی که در مقررات قانونی مربوط معین شده یا می‌شود، همچنین اخذ هدایا و کمک نقدی و جنسی در قبال کلیه معاملات اعم از داخلی و خارجی توسط وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی و شرکتهایی که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر نام یا تصریح نام است و یا تابع قوانین خاص هستند، ممنوع می‌باشد. قانونگذار در برخی قوانین مجوز لازم را برای دستگاههای اجرایی صادر کرده است که می‌توان به هیئت امنای کتابخانه های عمومی کشور، بنیاد شهید و امور ایثارگران، شوراهای آموزش و پرورش مناطق کشور، صندوق رفاه دانشجویان، انستیتو تحقیقات تغذیه‌ای و صنایع غذایی کشور، سازمان آموزش و پرورش استثنایی، سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری، سازمان اوقاف و امور خیریه، سازمان مدیریت بحران کشور، صندوق تأمین خسارتهای بدنی سازمان بهزیستی کشور، وزارت

بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، سازمان زندانها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور، سازمان پژوهشهای علمی و صنعتی ایران، سازمان انتقال خون ایران، سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی، صندوق تأمین اجتماعی و شهرداری اشاره کرد، لذا چون مجوزی از سوی قانونگذار، در این زمینه برای سازمان بیمه سلامت ایران صادر نشده است، حکم بند «ب» ماده (۱۶) به دلیل خروج از حدود اذن قانونگذار مغایر اصل هشتاد و پنجم قانون اساسی است.

بند «د» ماده (۱۶)

باعنایت به اینکه وجوه حاصل از خسارات، جرایم و جزایهای نقدی بر اساس اصل پنجاه و سوم قانون اساسی جزء دریافتیهای دولت محسوب می شود و باید در حسابهای خزانه داری کل متمرکز شود، لذا تلقی وجوه مذکور به عنوان منابع درآمدی سازمان بیمه سلامت ایران، مغایر اصل مذکور است و از جهت اینکه در قوانین مربوط چنین حکمی پیش بینی نشده است، لذا موجب خروج از اذن مقنن و از این جهت مغایر اصل هشتاد و پنجم قانون اساسی است.

۶- اساسنامه صندوق نوآوری و شکوفایی

ماده (۲)

حکم استقلال استخدامی و اداری و مالی و معاملاتی نیازمند مجوز مقنن است و چون چنین حکمی در ماده (۵) قانون حمایت از شرکتهای و موسسات دانش بنیان و

تجاری سازی نوآوریها و اختراعات - مصوب ۱۳۸۹ - وجود ندارد، لذا از این حیث خروج از اذن مقنن و مغایر اصل ۸۵ قانون اساسی است.

ماده (۴)

عبارت سایر منابع به دلیل توسعه حکم مقنن (مندرج در تبصره (۲) ماده (۵) قانون مذکور) موجب خروج از اذن مقنن و از این حیث مغایر اصل هشتاد و پنجم قانون اساسی است.

بند (۶) ماده (۵)

با عنایت به اینکه منابع مالی صندوق در ماده (۵) قانون مذکور احصا شده است، لذا بند (۶) ماده (۵) ناظر به سایر کمکهای مالی خروج از اذن مقنن و از این حیث مغایر اصل هشتاد و پنجم قانون اساسی است.

ماده (۵)

با توجه به اینکه در ماده (۵) قانون یاد شده، یکی از منابع مالی صندوق، اعتبارات مندرج در بودجه سالانه ذکر شده است و در ماده (۵) اساسنامه به آن تصریح نشده است، لذا از این حیث موجب تضییق حکم قانون و مغایر اصل هشتاد و پنجم قانون اساسی است.

تبصره ماده (۵) و ماده (۶)

با عنایت به اینکه در ماده (۵) قانون صرفاً به بانکها اشاره شده است، لذا حکم تبصره ماده (۵) و (۶) اساسنامه که شامل موسسات اعتباری و صندوقها نیز می شود، موجب

توسعه محدوده قانون و از این حیث مغایر اصل هشتاد و پنجم قانون اساسی است.

بند «ت» ماده (۹)

تصویب آیین نامه های مالی، استخدامی، اداری و معاملاتی توسط هیئت امنا با توجه به صلاحیت هیئت وزیران مندرج در اصل یکصد و سی و هشتم قانون اساسی، مغایر اصل مذکور است.

بند «د» ماده (۹)

اتخاذ تصمیم در مورد کاهش یا افزایش سرمایه صندوق با توجه به اینکه موضوع یاد شده جنبه اساسنامه ای دارد، لذا تفویض آن به نهادی دیگر، مغایر اصل هشتاد و پنجم قانون اساسی است.

بند «ذ» ماده (۹)

صلح و سازش و ارجاع به داوری و استرداد دعوی بدون تصریح به صلاحیت مراجع قانونی مندرج در اصل یکصد و سی و نهم قانون اساسی مغایر اصل مذکور است.

بند «ر» ماده (۹)

عبارت «و نیز مواردی که در جهت اهداف صندوق قرار دارد» به دلیل اطلاق آن که شامل موارد خارج از چهارچوب های قانونی و اساسنامه ای است، مغایر اصل ۸۵ قانون اساسی است.

۷- لایحه عضویت دولت ایران در صندوق همبستگی اسلامی برای توسعه

ماده ۱۹ لایحه مزبور که اصلاحات انجام گرفته در مقررات صندوق را بدون رعایت اصل ۷۷ قانون اساسی و از تاریخ تعیین شده توسط هیات رئیسه صندوق نافذ دانسته است، به نظر می‌رسد که با اصل ۷۷ قانون اساسی مغایرت داشته باشد.

امام خمینی (ره):

و از شورای محترم نگهبان می‌خواهم و توصیه می‌کنم، چه در نسل حاضر و چه در نسل‌های
آینده، که با کمال دقت و قدرت و طایف اسلامی و ملی خود را اینها و تحت تأثیر هیچ قدرتی واقع
نشوند و از قوانین مخالف با شرع مطهر و قانون اساسی بدون هیچ ملاحظه جلوگیری نمایند و با ملاحظه
حظ ضرورت کشور که گاهی با احکام ثانویه و گاهی به ولایت فقیه می‌دراستاد توجه نمایند.

(صحیفه امام، ج ۲۱، ص ۴۲۲)

مرکز تحقیقات شورای نگهبان

تهران - صندوق پستی ۱۴۶۳ - ۱۳۱۴۵